

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 7/2026-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Libora Duľu (sudca spravodajca), Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Miloša Maďara, Petra Straku a Ľuboša Szigetiho o návrhu **skupiny 31 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 10 ods. 4 v časti „okrem výkonu funkcie člena disciplinárneho senátu“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) a c), § 6 ods. 2 v časti „Členovia disciplinárnych senátov podľa § 8 ods. 2 a“, § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d), § 8 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. c) v časti „alebo § 8 ods. 2 písm. b)“, § 11 ods. 2, § 45 ods. 3 prvej vety a § 47b ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky a o návrhu podľa čl. 125 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na pozastavenie účinnosti § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) a c), § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) v znení neskorších predpisov takto

rozhodol:

1. Návrh **prijíma** na ďalšie konanie v celom rozsahu.
2. Návrhu na pozastavenie účinnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 30. januára 2026 doručený návrh skupiny 31 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „skupina poslancov“ alebo „navrhovatelia“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 10 ods. 4 v časti „okrem výkonu funkcie člena disciplinárneho senátu“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch

a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z. z.“), § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) a c), § 6 ods. 2 v časti „Členovia disciplinárnych senátov podľa § 8 ods. 2 a“, § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d), § 8 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. c) v časti „alebo § 8 ods. 2 písm. b)“, § 11 ods. 2, § 45 ods. 3 prvej vety a § 47 ods. 1 (ďalej aj „napadnuté ustanovenia“) zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 432/2021 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 48 ods. 1, čl. 141, čl. 141a ods. 1, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2 písm. c), čl. 142 ods. 3, čl. 148 ods. 1 a čl. 148 ods. 2 ústavy. V návrhu na začatie konania navrhovateľa zároveň navrhujú, aby ústavný súd rozhodol o pozastavení účinnosti § 5 ods. 2 písm. a) v časti „podľa § 8 ods. 2“, § 5 ods. 2 písm. b) a c), § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z.

2. Skupina poslancov v úvodnej časti svojho návrhu uvádza, že do 31. decembra 2020 bol ústavný rámec disciplinárneho konania proti sudcom vymedzený čl. 141a ods. 5 písm. g) ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrilo voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov. Ústava tak predpokladala existenciu osobitného orgánu, ktorý označovala ako „disciplinárny senát“, a jeho kreáciu zverovala do pôsobnosti súdnej rady. Ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, došlo od 1. januára 2021 k zriadeniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a súvisiacej novelizácii čl. 142 ods. 2 ústavy, ktorou sa najvyššiemu správne mu súdu zverilo rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcov [čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy]. Podľa navrhovateľov z označeného článku ústavy a súvisiacej časti dôvodovej správy vyplýva, že zámerom ústavodarcu bolo zrušenie disciplinárnych senátov kreovaných súdnou radou a ich pôsobnosť preniesť na najvyšší správny súd, čím sa rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, prokurátorov a niektorých ďalších subjektov stalo riadnym výkonom súdnictva.

3. Svoje výhrady k nesúladu napadnutých ustanovení s referenčnými článkami ústavy skupina poslancov rozdeľuje do viacerých v zásade samostatných, aj keď čiastočne myšlienkovy prepojených častí.

I.1. K nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 1 ods. 1 ústavy:

4. Skupina poslancov pripomína, že zákaz svojvôle ako integrálna súčasť princípu právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) sa vzťahuje aj na činnosť národnej rady pri uplatňovaní jej zákonodarnej právomoci podľa čl. 86 písm. a) ústavy. Národná rada môže nepochybne upravovať postavenie súdov a sudcov avšak nemôže tak robiť spôsobom, ktorým by svojvoľne zasahovala do princípu del'by moci, napríklad odňatím možnosti sudcov rozhodovať o určitých veciach. Toto odňatie môže mať povahu otvoreného odňatia (výslovné vylúčenie určitých otázok z právomoci súdov) alebo odňatia skrytého (formálne sa zachová právomoc súdu, ale obmedzí sa natoľko, že fakticky bude rozhodnutie v „rukách“ iných osôb než sudcov). Navrhovatelia zastávajú názor, že o taký prípad ide aj vtedy, keď sa rozhodovanie *«pod formálnou „hlavičkou súdu“ zverí tak vyskladanému rozhodovaciemu telesu, že sudcovia nemajú reálny vplyv na obsah rozhodnutia, aj keď sa navonok javí ako rozhodnutie „súdu“»*.

5. Napriek tomu, že zákonodarca môže upraviť príslušnosť súdov zákonom (čl. 48 ods. 1 ústavy), z tejto možnosti je podľa skupiny poslancov vyňatá ústavná právomoc najvyššieho správneho súdu podľa čl. 142 ods. 2 ústavy, a preto národná rada nesmie vykonávať svoju zákonodarnú právomoc takým spôsobom, že rozhodovanie v týchto otázkach fakticky odníme najvyššiemu správneému súdu a jeho sudcom a zverí ich takým rozhodovacím telesám, v ktorých títo sudcovia nebudú mať na obsah týchto rozhodnutí rozhodujúci vplyv.

6. Podľa navrhovateľov viaceré okolnosti svedčia o tom, že účelom zákona č. 270/2025 Z. z., ktorým boli do zákona č. 385/2000 Z. z. a zákona č. 432/2021 Z. z. vložené napadnuté ustanovenia, bolo práve zbaviť najvyšší správny súd a jeho sudcov ich ústavne zverenej právomoci podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy. Ani dôvodová správa bližšie nevysvetľuje, ako sa dá označené ústavné ustanovenie zosúladiť so zámerom zabezpečiť „vyššiu mieru zastúpenia celej súdnej sústavy“, keď práve čl. 142 ods. 2 ústavy dal ústavodarca jasne najavo, že právomoc rozhodovať o disciplinárnej zodpovednosti sudcov a iných osôb má byť zverená len najvyššiemu správneému súdu, a nie „celej súdnej sústave“ ani inému orgánu, ktorého členov by volila súdna rada ako dovtedy. Za nejasnú považujú aj časť dôvodovej správy k § 10 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z., podľa ktorej sa ním obnovuje právny stav existujúci do zriadenia najvyššieho správneho súdu, čím zákonodarca ponecháva nepovšimnuté práve zriadenie tohto súdu a s tým súvisiacu ústavnú zmenu vo vzťahu k rozhodovaniu o disciplinárnej zodpovednosti sudcov a ďalších osôb.

7. Z už uvedeného vyplýva, že skutočným cieľom napadnutých ustanovení bolo faktické odňatie právomoci sudcom najvyššieho správneho súdu, ktorú im priznáva čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy, v dôsledku čoho možno namietaný postup národnej rady označiť za svojvoľný a napadnuté ustanovenia za také, ktoré nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy.

I.2. K nesúladu § 7 písm. d), § 8 ods. 1 písm. d) a § 45 ods. 3 prvej vety zákona č. 432/2021 Z. z. s čl. 48 ods. 1, čl. 141a ods. 1, čl. 141a ods. 6 písm. d), čl. 142 ods. 2 a čl. 142 ods. 3 ústavy:

8. Ustanovenia § 7 písm. d) a § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 432/2021 Z. z. ustanovujú ako podmienku na to, aby sudca, ktorý bol riadne pridelený alebo preložený na najvyšší správny súd, mohol byť predsedom alebo členom disciplinárneho senátu, to, že je sudcom aspoň 10 rokov. Na druhej strane túto požiadavku následne relativizuje § 45 ods. 3 prvá veta zákona č. 432/2021 Z. z. tým, že za sudcovskú prax uznáva aj prax prokurátora.

9. Základným ústavným rámcom, ktorý dovoľuje zákonodarcovi zasahovať do vnútorného usporiadania výkonu súdnictva v konkrétnych veciach, je predovšetkým čl. 142 ods. 3 ústavy. Označené ustanovenie ústavy predpokladá, že súd rozhoduje zásadne v senáte (zloženom zo sudcov daného súdu, ktorí tým sú zákonnými sudcami), ak sa zákonodarca nerozhodne, že rozhodovanie o určitých veciach zverí jedinému sudcovi. Ďalej čl. 145 ods. 1 ústavy dovoľuje zákonodarcovi upraviť funkčný postup sudcov, teda upraviť podmienky, za ktorých môžu byť pridelení k určitému súdu alebo preložený na iný súd. Z niektorých ďalších ustanovení ústavy zasa možno vyvodíť, že v určitých prípadoch možno konkrétneho sudcu vylúčiť z rozhodovania určitej veci, ak to je potrebné na ochranu práv účastníkov na nezávislý a nestranný súd (napríklad vylúčenie na námietku alebo oznámenie zaujatosti). Žiadne ustanovenie ústavy však nedovoľuje, aby zákonodarca paušálne vylúčil určitú skupinu sudcov, hoci boli riadne pridelení alebo preložený na príslušný súd,

z výkonu súdnictva na tomto súde len preto, lebo funkciu sudcu ešte nevykonávajú dostatočne dlho. Ústava v žiadnom svojom ustanovení nepredpokladá existenciu „starších“ a „mladších“ sudcov, ale pozná len jednotnú funkciu sudcu, ktorá sa buď vykonáva na určitom súde, alebo sa (v určitých prípadoch) nevykonáva. Pripustenie možnosti zákonodarcu vytvárať rôzne skupiny sudcov v rámci toho istého súdu podľa paušalizovaných kritérií (napr. trvanie praxe či výkonu funkcie) a podľa potreby ich vylučovať z účasti na výkone súdnictva v určitých veciach by podľa skupiny poslancov otvorilo prakticky neobmedzené možnosti zasahovať do práva účastníkov na zákonného sudcu.

10. Skupina poslancov je presvedčená, že § 7 písm. d) a § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 432/2021 Z. z. neprípustným spôsobom vylučujú všetkých sudcov najvyššieho správneho súdu, ktorí nevykonávajú funkciu sudcu aspoň 10 rokov, z výkonu súdnictva vo veciach uvedených v čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy. Tým im zároveň znemožňujú ich zaradenie do rozvrhu práce a nedovoľujú im účasť na výkone súdnictva v týchto veciach, a to napriek tomu, že ide o veci, na ktoré je najvyšší správny súd príslušný, a napriek tomu, že boli na tento súd riadne pridelení alebo preložený.

11. Ústavná nesúladosť označených ustanovení sa prejavuje aj v rovine neprimeraného zásahu do postavenia súdnej rady, pretože podľa čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy je to práve súdna rada, ktorá rozhoduje o pridelení alebo preložení sudcov. Súčasťou tejto jej úlohy je aj rozhodovanie o tom, ktorí sudcovia spomedzi tých, čo spĺňajú zákonné podmienky na pridelenie či preloženie na určitý súd, sú aj po všetkých stránkach najlepšie spôsobilí na takéto pridelenie či preloženie. Podobne ako pri predkladaní kandidátov na sudcov, ani pri rozhodovaní podľa čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy nemá súdna rada len notariálnu, resp. formálnu funkciu; naopak, jej úlohou ako ústavného orgánu sudcovskej legitimity je zodpovedne posúdiť, či určitý sudca má alebo nemá byť pridelený či preložený na určitý súd, teda či bude alebo nebude plne spôsobilý vykonávať súdnictvo vo všetkých veciach patriacich do právomoci a príslušnosti daného súdu. Rozhodnutie súdnej rady o pridelení či preložení je nielen nutnou, ale aj dostačujúcou podmienkou na to, aby sa sudca mohol považovať za plne spôsobilého na výkon súdnictva na súde, kam bol pridelený alebo preložený. S takýmto postavením súdnej rady nie je zlučiteľné, aby zákonodarca mohol následne spomedzi takto preložených či pridelených sudcov vykonávať ďalšiu „selekcii“ tých viac či menej spôsobilých na rozhodovanie v určitých veciach. Takáto selekcia by vo výsledku „rušila“ (negovala) rozhodnutie súdnej rady o pridelení či preložení sudcu, pretože by mu bránila vykonávať súdnictvo vo všetkých veciach súdu, kam bol pridelený alebo preložený. Povedané inak, takáto právna úprava je v priamom rozpore s oprávneniami súdnej rady vyplývajúcimi z čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy a v konečnom dôsledku aj v rozpore s jej úlohou orgánu sudcovskej legitimity v zmysle čl. 141a ods. 1 ústavy.

12. Paušálne vylúčenie sudcov najvyššieho správneho súdu, ktorí vykonávajú funkciu menej než 10 rokov, z výkonu funkcie predsedu a člena disciplinárneho senátu podľa navrhovateľov zasahuje do práva účastníkov disciplinárnych konaní na zákonného sudcu tohto súdu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy a takáto regulácia pôsobí nad rámec možností zákonodarcu uvedených v čl. 142 ods. 3 ústavy. Označené ustanovenia oberajú riadne ustanovených sudcov tohto súdu o možnosť výkonu súdnictva na tomto súde podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) ústavy a zároveň fakticky revidujú (a zbavujú účinkov) rozhodnutia súdnej rady podľa čl. 141a ods. 6 písm. d) ústavy o pridelení a preložení sudcov na najvyšší správny súd, čím zasahujú aj do jej postavenia ústavného orgánu sudcovskej legitimity v zmysle čl. 141a ods. 1 ústavy. Z už uvedených dôvodov § 7 písm. d) a § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 432/2021 Z. z. nie sú v súlade s týmito ustanoveniami. Pretože § 45 ods. 3 prvá

veta zákona č. 432/2021 Z. z. je s týmito ustanoveniami nerozlučne spätý, ani toto ustanovenie nie je v súlade s uvedenými ustanoveniami ústavy.

I.3. K nesúladu § 10 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z., § 5 ods. 2 písm. a), b) a c), § 8 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. c), § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. s čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 142 ods. 2, čl. 142 ods. 3, čl. 148 ods. 1, čl. 148 ods. 2 ústavy:

13. Skupina poslancov v rámci tejto časti formuluje svoje výhrady predovšetkým k súladu § 5 ods. 2 písm. a), b) a c) zákona č. 432/2021 Z. z. s čl. 2 ods. 2, čl. 142 ods. 2 a čl. 142 ods. 3 ústavy.

14. Na pozadí nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 22/95 z 26. septembra 1995 navrhovatelia formulujú svoje argumentačné predpolie, podľa ktorého ak čl. 142 ods. 2 ústavy zveruje tam uvedené právomoci priamo najvyššiemu správneému súdu ako ústavou zriadenému orgánu, potom tieto právomoci musia zásadne vykonávať ústavní činitelia, ktorí tvoria najvyšší správny súd. Podmienky, za akých môže národná rada preniesť ich výkon na iné osoby, ustanovuje čl. 142 ods. 3 ústavy. Z označeného článku vyplýva, že súdy rozhodujú v senátoch alebo jediným sudcom. Pokiaľ ide o účasť iných osôb než sudcov, čl. 142 ods. 3 ústavy dovoľuje zákonodarcovi, aby v určitých prípadoch upravil „účasť prísediacich sudcov“ na rozhodovaní senátu. Zo zvolenej formulácie, že prísediaci sa len „zúčastňujú“ na rozhodovaní, možno vyvodíť, že je vylúčené, aby senát súdu pozostával výlučne z prísediacich. Ústava totiž za ústavných činiteľov, prostredníctvom ktorých súdy vykonávajú svoju právomoc, určila sudcov a upravila aj ich ustanovenie, pridelenie a preloženie na konkrétny súd. Pripustenie možnosti, aby ústavnú právomoc súdov vykonávalo vo všetkých inštanciách (stupňoch) teleso, v ktorom sudcovia tvoria menšinu a v ktorom nemajú rozhodujúci vplyv na rozhodnutie tohto telesa, by totiž vo výsledku znamenalo, že súdna moc sa vykonáva len „za účasti“ sudcov, nie sudcami ako ústavnými činiteľmi. Zákonodarca môže upraviť počet sudcov v senáte a to, že v niektorých z týchto prípadov sa na rozhodovaní senátu zúčastnia prísediaci. V každom prípade však musí zabezpečiť, aby aspoň senát, ktorý rozhoduje v poslednom stupni, tvorili vo väčšine sudcovia najvyššieho správneho súdu. V opačnom prípade, teda ak by väčšinu senátu v každej inštancii tvorili iné osoby než títo sudcovia, by nebolo možné považovať takéto rozhodovanie za rozhodovanie najvyššieho správneho súdu, ale za prenesenie tohto rozhodovania na iné teleso, ktoré by svoje rozhodnutia len formálne vydávalo v mene tohto súdu. Vo výsledku by teda išlo o prenesenie právomoci najvyššieho správneho súdu na iné teleso, čo však ústava ani v čl. 142 ods. 2, ani ods. 3, ale ani v žiadnom inom ustanovení nedovoľuje.

15. Napadnuté ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a), b) a c) zákona č. 432/2021 Z. z. už samy osebe spôsobujú, že sudcovia najvyššieho správneho súdu sú v disciplinárnych senátoch v menšine tak v prvom stupni, ako aj v odvolacom konaní. Naopak, väčšinu v nich tvoria osoby, ktoré nie sú sudcami najvyššieho správneho súdu, teda nie sú ústavnými činiteľmi toho ústavného orgánu, ktorému ústava zverila túto právomoc v čl. 142 ods. 2. Z už uvedených dôvodov skupina poslancov zastáva názor, podľa ktorého takáto právna úprava nemôže byť v súlade s čl. 142 ods. 2 ústavy, ale ani s čl. 142 ods. 3 ústavy, a keďže ústava nepredpokladá, aby právomoc uvedenú v čl. 142 ods. 2 ústavy vykonávali disciplinárne senáty „pôsobiace na najvyššom správnom súde“, tak existencia takýchto telies odporuje aj čl. 2 ods. 2 ústavy.

16. Pokiaľ ide o namietaný súlad § 10 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z., § 8 ods. 2 až 5, § 11 ods. 1 písm. c), § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. s čl. 48 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 142 ods. 2. čl. 148 ods. 1, čl. 148 ods. 2 ústavy, skupina poslancov uvádza, že § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. zavádza novú databázu „členov disciplinárneho senátu“, ktorých najzákladnejšou osobitosťou je, že má ísť len o sudcov, ktorí nevykonávajú funkciu na najvyššom správnom súde. Nadväzne na to § 11 ods. 2 písm. a) zákona č. 432/2021 Z. z. výslovne ustanovuje, že ak bude takýto sudca ustanovený do funkcie sudcu najvyššieho správneho súdu, jeho funkcia „člena disciplinárneho senátu“ zanikne. Znenie § 5 ods. 2 písm. a), b) a c), ale aj § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. tieto osoby dôsledne označuje ako „členov disciplinárnych senátov“ a výslovne ich odlišuje od „prísediacich sudcov“, ktorí sú vymedzení v § 10 tohto zákona.

17. Z čl. 142 ods. 3 ústavy vyplýva, že senát súdu tvoria na jednej strane sudcovia (teda ústavní činitelia ustanovení v súlade s čl. 145 ods. 1 ústavy) a na druhej strane prísediaci sudcovia ustanovení podľa čl. 148 ods. 3 ústavy spomedzi iných osôb než sudcov. Systematický výklad čl. 142 ods. 3 ústavy tak vedie k tomu, že sudcovia nemôžu byť nikdy ustanovení za prísediacich sudcov na inom súde. Napokon takému normatívnemu riešeniu by bránil aj čl. 145a ods. 2 ústavy, podľa ktorého s výkonom funkcie sudcu je nezlučiteľný výkon funkcie v akomkoľvek inom orgáne verejnej moci, teda celkom zjavne aj výkon funkcie prísediaceho na akomkoľvek inom súde.

18. Navrhovatelia sú toho názoru, že zo vzájomného vzťahu čl. 141 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 142 ods. 1 a 2 ústavy vyplýva, že sudca je vždy spätý s konkrétnym súdom, na ktorom vykonáva svoju funkciu a v ktorého mene vykonáva súdnicstvo. Ústava nepripúšťa, aby existovala akási skupina sudcov, ktorým by zákon priamo zveroval právomoc vykonávať súdnicstvo v určitých veciach bez ohľadu na to, na ktorom súde vykonávajú svoju funkciu. Tento právny záver našiel svoj odraz aj v judikatúre ústavného súdu k otázke zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy, ktorá v sebe zahŕňa jednak právo nebyť odňatý zákonnému súdu, jednak právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi.

19. Ďalej tvrdia, že zo vzájomnej súvislosti čl. 141a ods. 6 písm. d) a čl. 148 ods. 1 a 2 ústavy vyplýva, že pridelenie, preloženie a dočasné pridelenie sú jedinými ústavne predpokladanými spôsobmi, ktorými je sudca ustanovený na výkon funkcie na konkrétnom súde. Ide o jediné tri spôsoby, ktoré sú predpokladané ako kompetencia súdnej rady, ktorá je ústavným orgánom sudcovskej legitimacy, a preto zastávajú názor, že je neprípustná existencia inej možnosti ustanovenia na výkon funkcie na určitom súde než pridelenie, preloženie alebo dočasné pridelenie naň. Iný výklad ústavy by potom umožňoval efektívne obchádzanie čl. 141a ods. 6 písm. d), ale aj čl. 148 ods. 1 a 2 ústavy. Podľa navrhovateľov je nevyhnutnou požiadavkou zásady zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy aj to, aby sudca nemohol vykonávať funkciu sudcu na dvoch súdoch súčasne. Jej prostredníctvom sa zabezpečuje, že zákonný sudca sa odvodzuje v prvom rade od zákonného súdu, a nie naopak.

20. Sumarizujúc už uvedené, konštatujú, že požiadavka, podľa ktorej nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, vyplývajúca z čl. 48 ods. 1 ústavy v spojení s ústavnými zárukami, ktoré ústava dáva sudcom v súvislosti s preložením alebo dočasným pridelením podľa čl. 148 ods. 1 a 2, nevyhnutne vedú k záveru, že jedného sudcu nemožno ani súčasne prideliť, ani preložiť, ani dočasne prideliť tak, aby vykonával súdnicstvo na viacerých súdoch súbežne. Vzhľadom na to je celý inštitút „členov disciplinárneho senátu“ vytvorený § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z.

a umožnený § 10 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. v nesúlade s čl. 46 ods. 1, ale aj čl. 146 ods. 1 a čl. 148 ods. 2 ústavy. Okrem toho tým, že tento inštitút zveruje vykonávanie súdnictva priamo určitej skupine sudcov (zvolených do „databázy“), hoci sú pridelení na výkon funkcie na iné súdy než najvyšší správny súd, predpokladá, že súdnictvo nebude vykonávať najvyšší správny súd len prostredníctvom tých sudcov, ktorí sú na ňom riadne ustanovení do funkcie, čo odporuje aj zásade vyjadrenej v čl. 141 ods. 1 v spojení s čl. 142 ods. 2 ústavy. Pretože § 8 ods. 3 až 5, § 11 ods. 1 písm. c), § 11 ods. 2 a § 47b ods. 1 zákona č. 432/2021 Z. z. priamo súvisia s inštitútom „členov disciplinárnych senátov“ podľa § 8 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z., nemá ich samostatná normatívna existencia význam, a tak sú takisto v nesúlade s citovanými článkami ústavy.

21. Na podklade už uvedených dôvodov skupina poslancov navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že napadnuté ustanovenia nie sú v súlade s označenými referenčnými normami podľa ústavy.

II.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

22. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas národná rada a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom [čl. 124 a čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy], pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Účelom predbežného prerokovania návrhu je zistenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

23. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zistil, že navrhovatelia podali návrh ako subjekt procesne legitimovaný podľa čl. 130 ods. 1 písm. a) ústavy [pozri tiež § 74 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Z prílohy k návrhu, v zmysle ktorej navrhovatelia podpísali samotný návrh, vyplýva, že návrh na začatie konania podalo 31 poslancov národnej rady. Podmienka podľa čl. 130 ods. 1 ústavy, aby návrh podala najmenej pätina poslancov národnej rady, bola nepochybne splnená. Navrhovatelia v súlade s § 43 ods. 1 a § 76 zákona o ústavnom súde správne označili ako účastníka konania, proti ktorému návrh smeruje, národnú radu, ktorá napadnuté ustanovenia prijala. Z obsahu návrhu na začatie konania vyplýva, že sú splnené všetky požiadavky ustanovené v § 39 v spojení s § 75 zákona o ústavnom súde. Navrhovatelia v návrhu presne označili ustanovenia právneho predpisu, ktorých nesúlad namietajú, a uviedli dôvody, ktoré ich viedli k pochybnostiam o ich súlade s konkrétnymi článkami ústavy.

24. Ústavný súd konštatuje, že samotné dôvody nesúladu napadnutých ustanovení uvedené v návrhu považuje za vhodné podrobiť meritórnemu prieskumu.

25. Sumarizujú už uvedené ústavný súd uvádza, že nezistil žiadne dôvody, pre ktoré by bolo možné návrh pri predbežnom prerokovaní odmietnuť (§ 56 ods. 2 v spojení s § 55 zákona o ústavnom súde), a preto bol návrh v súlade s § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde prijatý na ďalšie konanie v celom rozsahu (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.

Návrh na pozastavenie účinnosti napadnutých ustanovení

III.1. Návrh na pozastavenie účinnosti časti napadnutých ustanovení:

26. Ako už bolo konštatované, navrhovatelia spolu s návrhom na začatie konania podali aj návrh na pozastavenie účinnosti časti napadnutých ustanovení. V označenom návrhu tvrdia, že účinnosťou napadnutých ustanovení sa vytvára nielen stav, že o disciplinárnej zodpovednosti sudcov môžu rozhodovať disciplinárne senáty, ktoré nebudú obsadené riadnymi zákonnými sudcami, ale vzniká aj hrozba, že takto neústavne zostavené disciplinárne senáty budú konať a rozhodovať o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, voči ktorým bola napríklad súdna rada kritická, čo môže mať „*chilling effect*“ vo vzťahu k ich nezávislému rozhodovaniu. Napadnuté ustanovenia preto ohrozujú sudcovskú nezávislosť, princíp právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy), ale aj prístup občanov k nezávislým a nestranným súdom. To platí o to viac, že na tvorbu týchto telies má rozhodujúci vplyv práve súdna rada, ktorá podľa § 8 ods. 3 a § 10 ods. 4 zákona č. 432/2021 Z. z. volí osoby do dvoch databáz, z ktorých sa má vybrať väčšina členov disciplinárneho senátu v prvostupňovom (dvaja z troch), ako aj odvolacom (traja z piatich) konaní. Súdna rada má zároveň podľa § 15 písm. b) zákona č. 432/2021 Z. z. od 1. januára 2026 oprávnenie podávať disciplinárny návrh proti sudcovi.

27. Z uvedených dôvodov skupina poslancov zastáva názor, že tieto okolnosti dostatočne opodstatňujú zásah do právomoci zákonodarcu v podobe pozastavenia účinnosti časti napadnutých ustanovení, ktoré upravujú zloženie disciplinárneho senátu v prvostupňovom a odvolacom disciplinárnom konaní.

28. Navrhovatelia zastávajú názor, že pozastavenie účinnosti § 5 ods. 2 písm. a) zákona č. 432/2021 Z. z. v časti „podľa § 8 ods. 2“, ako aj § 5 ods. 2 písm. b) a c) všetkých v spojení s § 8 ods. 2 tohto zákona bude znamenať, že v prvom stupni bude v disciplinárnych veciach rozhodovať trojčlenný senát zložený z predsedu a člena disciplinárneho senátu podľa § 8 ods. 1 (teda väčšinou zo sudcov najvyššieho správneho súdu). V odvolacom konaní bude rozhodovať päťčlenný disciplinárny senát podľa § 5 ods. 1 písm. b) zákona č. 432/2021 Z. z., nebudú ho však tvoriť ani členovia podľa § 8 ods. 2, ani prísediaci, ale len piati sudcovia najvyššieho správneho súdu (tak ako doteraz). Pozastavením účinnosti § 7 písm. d) a § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 432/2021 Z. z. sa zasa zabezpečí, že členmi disciplinárnych senátov budú môcť byť všetci riadne ustanovení sudcovia najvyššieho správneho súdu, takže nebudú vylúčení z možnosti byť zákonnými sudcami tohto súdu vo veciach, ktoré mu zveruje ústava.

III.2. Všeobecne k návrhu na pozastavenie účinnosti napadnutých ustanovení:

29. Podľa čl. 125 ods. 2 ústavy ak ústavný súd prijme návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov na ďalšie konanie, môže pozastaviť účinnosť napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva a slobody, ak hrozí značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný následok (rovnako § 78 zákona o ústavnom súde).

30. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že pozastavenie účinnosti zákona (alebo jeho jednotlivých ustanovení) je vážnym zásahom do právomoci zákonodarcu, preto k nemu pristupuje výnimočne. Článok 125 ods. 2 ústavy viaže oprávnenie ústavného súdu rozhodovať o pozastavení účinnosti právneho predpisu na existenciu jedného z troch alternatívnych predpokladov: (i) ohrozenie základných práv a slobôd, (ii) hrozba značnej hospodárskej škody alebo (iii) iný vážny nenapraviteľný následok, a to za predpokladu takých dôvodov, ktoré zakladajú záver o reálnom, bezprostrednom, konkrétnom a dostatočne intenzívnom ohrození ústavným poriadkom chránených záujmov. Zároveň je zjavné, že každý z týchto predpokladov je iný a iné musia byť aj podmienky ich aplikácie.

31. Účelom inštitútu pozastavenia účinnosti právnych predpisov (alebo ich jednotlivých ustanovení), ktorých súlad s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou má byť predmetom posúdenia v konaní podľa čl. 125 ústavy, je zaistenie účinnej a efektívnej ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) v súlade so zásadami vyplývajúcimi z princípu právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy).

32. V záujme rešpektovania požiadaviek obsiahnutých v princípe právneho štátu je pri tomto type rozhodnutia potrebné zachovať primeranú rovnováhu medzi požiadavkou účinného a neodkladného opatrenia v prospech ochrany základných práv a slobôd alebo ochrany iného verejného záujmu vymedzeného v čl. 125 ods. 2 ústavy pred negatívnymi dôsledkami účinnosti právneho predpisu, ktorého ústavnosť je sporná, na jednej strane a hodnotou právnej istoty vyplývajúcej zo záväznosti platného práva, ktorého nesúlad sa namieta, princípom demokracie v čl. 1 ods. 1 ústavy (porovnaj uznesenie sp. zn. PL. ÚS 24/2019, bod 42) a požiadavkou rešpektovania zákonodarnej moci (vzhľadom na ústavný princíp delby moci) a s ňou súvisiacej prezumpcie ústavnosti právnych predpisov na strane druhej (PL. ÚS 17/2014, PL. ÚS 8/2017, PL. ÚS 26/2019).

33. Ústavný súd musí pri rozhodovaní o pozastavení účinnosti dbať na to, aby pozastavením účinnosti nevniesol do aplikácie práva ešte väčšiu neistotu (prípadne iné nežiaduce následky) než ponechaním účinnosti preskúmvanej právnej úpravy.

III.3. Posúdenie návrhu na pozastavenie účinnosti časti napadnutých ustanovení:

34. Východiskom argumentácie navrhovateľov je myšlienková konštrukcia, podľa ktorej nepozastavením účinnosti napadnutých ustanovení dôjde k stavu, že o disciplinárnej zodpovednosti sudcov môžu rozhodovať disciplinárne senáty, ktoré nebudú obsadené riadnymi zákonnými sudcami, čím sa sprítomňuje hrozba, že takto neústavne zostavené disciplinárne senáty budú konať a rozhodovať o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, voči ktorým bola napríklad súdna rada kritická. Tento stav môže mať tzv. *chilling effect* vo vzťahu k ich nezávislému rozhodovaniu.

35. Ústava v čl. 125 ods. 2 ukladá ústavnému súdu na jednej strane povinnosť vyvažovať medzi nutnosťou chrániť spoločnosť pred negatívnymi dôsledkami účinnosti právneho predpisu, ktorého ústavnosť je sporná, a na strane druhej hodnotou právnej istoty vyplývajúcej zo záväznosti platného práva, ktorého nesúlada sa namieta, resp. princípom demokracie v čl. 1 ods. 1 ústavy (porovnaj uznesenie sp. zn. PL. ÚS 24/2019, bod 42).

36. Ústavný súd vníma obavu navrhovateľov z možných negatívnych následkov novo zavedenej právnej úpravy spočívajúcej v spôsobe obsadzovania disciplinárnych senátov pôsobiacich na najvyššom správnom súde. Obava z ohrozenia nezávislého a nestranného výkonu funkcie sudcu v zmysle statusovej neistoty však nie je dostatočne podložená. Zapojenie sudcov ako členov disciplinárnych senátov, ktorí nevykonávajú funkciu kmeňového sudcu na najvyššom správnom súde, do rozhodovacieho procesu v disciplinárnych veciach signalizuje a z hľadiska právnej úpravy je štandardne chápané skôr ako benefit a ochranný prvok pre disciplinárne stíhaných sudcov prinášajúci do konania reálne poznatky z praxe relevantné z disciplinárno-sankčného hľadiska (obdobne v konaní týkajúcom sa iných právnických profesií). Tento prvotný náhľad pochopiteľne nebráni možnému vysloveniu nesúlada napadnutých ustanovení, resp. ich častí s navrhovateľmi označenými referenčnými ustanoveniami, pretože z pohľadu ústavnej súladnosti nie je rozhodujúce „prosudcovské“ ponímanie obsadzovania disciplinárneho senátu, ale jeho ústavná konformita).

37. Práve na elimináciu popísaného zákonom generovaného ponímania (ako *ratio legis* napadnutej zákonnej úpravy) je v zásade obsahovo orientované aj základné zameranie návrhu podaného vo veci samej. Ako však už bolo uvedené, obava zo „zneistenia“ sudcov šikanóznym rozhodovaním v disciplinárnych veciach prezentovaná návrhom na pozastavenie účinnosti (*chilling effect*) nie je zmenou zákonnej úpravy podporená. Naopak, výsledkové zameranie, resp. podstata návrhu na pozastavenie účinnosti vyznieva skôr opačne, súladne so zameraním návrhu vo veci samej, teda na odstránenie širšieho obsadenia disciplinárnych senátov v konaniach proti sudcom samotnými sudcami (inými než sudcami najvyššieho správneho súdu). Parciálne prezentovaná téza o možnej nepriazni súdnej rady voči niektorým sudcom, resp. z nej prameniatickych konzekvenciách prostredníctvom „externých“ sudcov v disciplinárnych senátoch nie je nijako bližšie podložená a nemôže byť braná do úvahy ako relevantný argument (rovnako by ústavný súd hodnotil všeobecnú úvahu o možnom zvýhodňovaní niektorých sudcov súdnou radou).

38. Aj keď potenciálne môže byť riešenie stvárnené napadnutými ustanoveniami na základe podaného návrhu posúdené ako ústavne nesúladne, z hľadiska potreby pozastavenia účinnosti právneho predpisu (ako výnimočného riešenia) nie je dôvodné predmetnému návrhu vyhovieť, pretože žiadna z hypotéz uvedených v čl. 125 ods. 2 ústavy, teda ani navrhovateľmi prezentovaná obava z ohrozenia základných práv a slobôd v kontexte výkonu funkcie sudcov, nie je argumentáciou podaného návrhu preukázateľne naplnená, pričom ústavný súd nezistil také okolnosti ani *ex officio*.

39. Inými slovami, ústavný súd dospel k záveru, že nie sú dané dôvody na pozastavenie účinnosti napadnutých ustanovení, pretože hrozba nepriaznivých dopadov do sféry ich adresátov sa nejaví (z pohľadu odôvodnenia návrhu na pozastavenie účinnosti) už *prima facie* ako reálna, resp. bezprostredná a potencialita ohrozenia ústavným poriadkom chránených záujmov ako dostatočne intenzívna. Vzhľadom na všeobecne uznávaný princíp zdržanlivosti nemožno iba na báze predpokladu potenciálneho neústavného a nezákonného postupu orgánov aplikácie práva

pozastaviť účinnosť napadnutých ustanovení (m. m. PL. ÚS 19/09), a preto návrhu skupiny poslancov v tejto časti ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2026

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky